

A5

UN INVENT ANOMENAT DINERS

TEMPS

95 minuts: dues sessions de 45 minuts i 50 minuts respectivament.

TIPUS ACTIVITAT

Activitat d'exploració, diagnòstic i aprenentatge.

OBJECTIUS

Ser conscient o percebre el nivell de coneixement que l'alumnat té sobre l'origen dels diners.

Comprendre la funció dels diners i familiaritzar-se amb conceptes relacionats al seu ús.

Identificar els elements positius i negatius en l'ús dels diners tal com es planteja en els nostres dies.

CONTINGUTS

Comprensió de l'origen dels diners.

Elements que han caracteritzat la determinació de materials o objectes com a diners.

Valoració crítica de la conversió de l'ús dels diners en els últims anys, de valor de canvi a determinant econòmic.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

L'activitat es desenvolupa en dues fases, la primera més exploratòria i un primer exercici de qüestionar el concepte de diners. La segona fase s'aprofundeix més en els elements que caracteritzen els diners, la seva evolució i funció en l'actualitat.

1ª Sessió

- 1- Es distribuirà un qüestionari amb preguntes obertes, senzilles i ràpides per a respondre (10 minuts).
- 2- En grups de quatre es demanarà que llegeixin i analitzin les preguntes, discuteixin les respostes i individualment contestin els qüestionaris (20 minuts).
- 3- Es dinamitzarà la posada en comú de tot el grup, demanant les respostes als membres de cada grup de quatre i comparant-les amb el solucionari. El docent responsable pot anar presentant les respostes al grup en general. El qüestionari tindrà un espai d'autocorrecció i una valoració del treball fet en el grup de quatre persones que haurien de completar l'alumnat una vegada acabada la correcció (15 minuts).

Per concloure la primera fase, es pot presentar el vídeo Els diners com a deute (en material complementari) i dinamitzar els primers dubtes o preguntes en relació al contingut del mateix.

2ª Sessió

- 1- S'introdueix l'activitat d'acord amb el guió del professorat per comunicar l'objectiu d'aquesta i explorar els coneixements previ sobre el tema (10 minuts).
- 2- Es distribueix la fitxa de lectura que acompanya l'activitat i es demana als estudiants que la llegeixin en equips de quatre (15 minuts).
- 3- Dinamització en tot el grup de conceptes i definicions (guió per al professorat) (10 minuts).
- 4- Elaboració d'un mapa conceptual, el concepte principal del qual sigui Els Dinners. Cada grup podrà decidir l'enfocament o temàtica relacionada al concepte principal, l'ús dels diners, avantatges o desavantatges, riscos, etc (treball de continuïtat) (15 minuts).

MATERIAL

Qüestionari amb preguntes.

Solucionari.

Graella d'avaluació.

Guió per al professorat Fase 2.

Fitxa de lectura.

AVALUACIÓ

En aquesta activitat no es valoraran les respostes com a correctes o incorrectes, sinó el procés de participació, debat i exposició.

Per al professorat és important també per saber el nivell de coneixement que l'alumnat té sobre el tema per a poder ponderar adequadament les reaccions dels alumnes.

Si es realitza el mapa conceptual, es pot valorar la claredat en l'explicació dels conceptes, els enllaços i explicacions realitzades i el disseny estètic del mapa. Com a producte de l'activitat, es poden emprar els objectius com a orientació per a l'avaluació.

MATERIAL COMPLEMENTARI

1. Capítol 1: La història dels diners a Maurizio Spedaletti (2010) La clara i l'ús responsable dels diners. Barcelona: FETS: http://fets.org/wp-content/uploads/2014/07/chiaraf_b.pdf
2. ¿Quién y cómo se crea el dinero?
<https://www.elblogsalmon.com/economia/quien-y-como-se-crea-el-dinero>
3. El dinero es deuda: <https://www.youtube.com/watch?v=sJCLtXyEeXo>
4. Vídeo "El origen del dinero y el oro", Asociación Española de Metales Preciosos:
<http://www.youtube.com/watch?v=vG8z9KdpOFA>
5. Marie y Marx El dinero 6:00: <https://www.arte.tv/es/videos/081018-003-A/marie-y-marx-3-5/>
6. La abolición del dinero efectivo - el poder total para la banca y el estado:
<https://www.youtube.com/watch?v=-jP75QHbyCU>
7. Cómo los bancos crean dinero de la nada:
<https://www.attac.es/2015/04/15/como-los-bancos-crean-dinero-de-la-nada/>
8. Cómo Hacer un Mapa Conceptual Paso a Paso:
<https://www.youtube.com/watch?v=5Ew3cNVsr1k>

FASE 1

PLANTEJAMENT

Aquest primer apartat de la guia “Que els teus diners pensin com tu” tracta el tema dels Dineros. Abans d'introduir conceptes l'estalvi, les inversions, la banca, hem decidit començar amb el concepte de Dineros i el Consum Responsable per acostar als estudiants els elements que més endavant seran indispensables per a entendre els apartats següents.

Es tracta de ressaltar la importància de conèixer l'origen dels dineros com a eina per a l'intercanvi de béns, el seu valor simbòlic, la seva utilització com a referent i la importància d'un bon ús d'aquests.

També es vol reflexionar sobre les alternatives existents a l'ús dels dineros, tant en el passat com actualment.

D'aquesta manera s'intenta fer una aproximació a situacions quotidianes i rellevants de la vida dels joves, al seu entorn vital, i de conèixer alternatives, per tal que puguin tenir elements crítics, sustentats i diversos per a formar-se una opinió sobre els dineros.

PRESENTACIÓ DE L'APARTAT A L'ALUMNAT

T'has preguntat alguna vegada què són els dineros?

Diàriament realitzem activitats o parlem dels dineros, però sabem què són els dineros?, d'on venen?, què representen les monedes, els bitllets, o altres representacions del valor dels dineros?, per què donem valor a aquests objectes: monedes de metall, de paper o altres documents?

Cada vegada que acudim a una botiga per adquirir aliments, roba o altres objectes sabem que el valor que hem de pagar està expressat en euros, però sabem qui determina aquestes quantitats?, ens hem plantejat que és possible que el valor d'un producte es pugui substituir per un altre producte?

Qui va inventar els dineros?, si no existissin els dineros, podríem seguir intercanviant productes o béns?, creus que els dineros tenen la mateixa importància o prioritat en diferents països o cultures?

Per plantejar el tema a l'alumnat és important presentar aquestes preguntes al grup i prendre nota de les respostes que puguin sortir. Aquesta primera dinàmica introductòria servirà per a situar el nivell de coneixement que el grup té sobre el tema.

1. DES DE QUAN EXISTEIXEN ELS DINERS?, ON ES VAN INVENTAR?

La teva resposta:

Autocorrecció:

2. A CATALUNYA, QUINA ÉS LA MONEDA O REPRESENTACIÓ DE DINERS QUE EXISTEIX?, QUINES SÓN LES DIFERENTS UNITATS (VALOR) QUE REPRESENTA AQUESTA MONEDA?

La teva resposta:

Autocorrecció:

3. ESCRIU ALTRES TRES MONEDES QUE REPRESENTIN ELS DINERS D'ALTRES PAÏSOS.

La teva resposta:

Autocorrecció:

2. SI ELS DINERS DEIXESSIN D'EXISTIR, COM HO FARIES PER A ADQUIRIR BÉNS O PRODUCTES QUE NECESSITESSIS A CASA TEVA?

La teva resposta:

Autocorrecció:

Una vegada que has contestat les preguntes, comentat amb les companyes i auto-corregit les respostes, pots valorar aquesta primera part de l'activitat i reflexionar sobre el teu aprenentatge.

	SI	NO
M'HE SENTIT A GUST TREBALLANT EN GRUP.		
M'HA RESULTAT FÀCIL COMUNICAR-ME AMB LA RESTA DEL GRUP		
HE APRÈS ALGUNA COSA NOVA.		
HE APORTAT ALGUNA COSA AL GRUP		
EN EL MEU GRUP HEM PARTICIPAT TOTS/ES ALMENYS UNA VEGADA?		
EL MEU GRUP HEM COL·LABORAT AMB ELS ALTRES GRUPS?		

1. A Mohenjo-Daro, actualment al Pakistan, s'han trobat monedes que daten de 2900 a. C. D'altra banda al segle VII a.C. A Brega, Turquia, els romans usaven el denarium i altres pobles usaven altres objectes per a representar una unitat monetària: llavors de cacau, ivori, conquilles, closques de tortuga, cabres, ovelles, vaques, blat de moro, dents de dofí, rom, dents de gos, arròs, tabac, closques de cargol, plomes d'ocells pica-soques, chiles, vidre, olles, vi, discos de pedra calcària, bronze, coure, or, plata, ganivets, resina, ferro, àmbar i fins i tot sal i esclaus.

2. Des de l'any 2002 la moneda de circulació a l'estat espanyol és l'euro, així com en altres 20 països europeus. Les unitats en que està representat l'euro són: Monedes: 1, 2, 5, 10, 20, 50 cénts. i 1, 2 € Bitllets 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 €.

3. Dolar, pes, dinar, bolívar, colón, corona, escut, ien, lliura, ruble, etc.

4. Resposta oberta, explorar la idea d'intercanvi, servei o treball a canvi de béns.

RÚBRICA D'AVUACIÓ

PREGUNTA I ELEMENTS DE VALORACIÓ	TOTALMENT	FORÇA	UNA MICA	GENS
HAN SITUAT LA INVENCIÓ DELS DINERS ABANS DE L'ERA CRISTIANA I EN ALGUNA REGIÓ AMB CULTURA O CIVILITZACIÓ HISTÒRICA				
HAN ESCRIT L'EURO I LES 6 FRACCIONS D'EURO, AIXÍ COM LES 9 UNITATS DE VALOR				
HAN ESCRIT TRES O MÉS MONEDES DE DIFERENTS PAÏSOS				
EN LA RESPOSTA HAN INCLÒS EL CONCEPTE D'INTERCANVI DE PRODUCTES, SERVEI O TREBALL A CANVI DE BÉNS				

L'autoavaluació del treball en grup no forma part de la valoració de l'activitat, però pot donar pautes per a la dinamització d'altres activitats desenvolupades en grup.

FASE 2

PAS 1

Aquesta activitat està adreçada a compartir amb els estudiants els conceptes bàsics sobre els diners i el seu origen.

Per introduir l'activitat és necessari explorar el nivell de coneixement del grup sobre l'origen dels diners, què representen les monedes i bitllets que coneixem i si es coneixen altres mitjans per intercanviar béns o articles. També és important rescatar els aprenentatges de la Fase 1 i contrastar amb el grup si alguns dels conceptes compartits s'han comprès.

La introducció i l'exploració prèvia pot ocupar uns 10 minuts, es pot fer motivant la participació general del grup.

És recomanable que el grup ja estigui organitzat en equips de quatre estudiants per al moment següent, que és la lectura en grup de la fitxa sobre "El significat dels diners".

PAS 2

Es distribueixen per grups còpies de la fitxa de lectura i es deixen 15 minuts, posant especial interès en els conceptes marcats.

PAS 3

Es torna a motivar la participació general del grup per compartir aspectes de la lectura que hagin estat d'interès de cada equip (10 minuts). Es pot motivar la participació amb aquest tipus de preguntes:

Què us ha cridat més l'atenció?

Coneixíeu l'origen de les paraules que usem quan ens referim als diners?

Quins altres mitjans d'intercanvi d'articles coneixem?

Per a què fem servir els diners? Es pot fer servir a una altra cosa?

PAS 4

Es planteja a l'alumnat que realitzi un mapa conceptual amb enfocament crític sobre els Diners, l'ús dels diners, possibles avantatges i desavantatges del seu ús, anàlisi de la situació actual dels diners, diferents monedes o "suport" dels diners, els seus riscos, etc.

En el material complementari es recomana un tutorial per crear mapes conceptuais.

El significat dels diners:

“Diners” té el seu origen en la paraula “denarius” que era una moneda de plata utilitzada en l'imperi romà al segle IV a. de C. Denarius es deriva de “dēnī” que en llatí significa “10 vegades” que era el valor que tènia el denarius comparat amb el “as” que era una altra moneda de coure amb la qual s'intercanviaven articles.

Però, per què s'usaven monedes en l'antiguitat i per què va ser necessari inventar els diners?:

Es pensa que el diner és una invenció de diferents civilitzacions de l'antiguitat, segons els arqueòlogues s'ha trobat informació en gairebé totes les regions del món on l'ésser humà es va organitzar i es van desenvolupar cultures. De vegades els diners van prendre forma de monedes, però **en altres ocasions** la manera de representar un valor era amb articles que eren produïts a la zona: **petxines, cacau, ivori, productes del camp, sal o metalls.**

Al principi l'ésser humà intercanviava els articles que produïa amb una altra persona que tingués un producte que necessités, així, una persona amb gallines canviava 10 ous per un sac de blat de moro o alguns litres de llet per llenya per produir calor a casa, a això se li denomina **barata** i va ser la forma d'intercanvi de béns usada per la humanitat durant molts segles.

Però era necessari crear un **mecanisme que facilités la barata**, una forma en què les persones poguessin seguir fent els intercanvis en diferents moments i sense necessitat de consumir un producte, que el resultat de l'intercanvi **es pogués transportar** d'un lloc a un altre i que el valor de l'intercanviat fos **reconegut per tothom.**

Totes aquestes funcions les té el diner, el seu valor és reconegut pels membres de la societat (propietat d'acceptabilitat), és fàcilment transportable i és **utilitzat en el moment i en la quantitat que decideix la persona** que el posseeix. Ara ja es podien calcular intercanvis tenint en compte el valor dels béns, aquesta és una altra de les funcions dels diners: la **comparació del valor de les coses.**

També amb els diners es va resoldre un altre problema que hi havia en les cultures antigues, algunes persones ja no treballaven al camp, ni produïen articles de consum, sinó que es dedicaven a **oferir serveis a unes altres persones o al govern**: la neteja de les ciutats, la recollida de tributs, els soldats, etc. En l'antiga Roma la sal era utilitzada com a mitjà de pagament per als funcionaris públics, d'aquest mineral extret del mar ve el nom de **“salari”**.

El terme “moneda” també ve de l'època dels romans, el metall que s'usava com a diners l'any 45 a. de C. es produïa a un costat del temple de la deessa Juno Moneta.

Quan els diners i les monedes es van fer d'ús comú i en la mesura en què hi havia persones que tenien més diners que altres o que havien d'intercanviar béns amb major valor, va ser necessari resoldre un altre problema: **com fer operacions d'articles més valuosos però sense moure grans quantitats de monedes?.**

Recordant que les monedes i tots els diners tenen un valor simbòlic (és a dir, representen valors que són acceptats pels membres d'una societat), el següent pas per representar grans quantitats de diners va ser **crear un document que representés un valor superior** al de les monedes i que la persona que el donava, es comprometia a lliurar aquest valor, d'aquesta manera va néixer **el paper moneda**.

Amb el temps el paper moneda va ser emès únicament per una nova institució que va ser creada per garantir els intercanvis de béns i protegir el valor d'aquests documents: **la banca**.

El nou document que emet la banca es va anomenar **bitllet** i representava el valor dels diners que un banc tenia dipositats i que protegia.

Amb el temps, tant les monedes com els bitllets els emeten únicament els governs dels països, i les quantitats que representen són una part de la riquesa que aquests països posseeixen.

En les últimes dècades la **desregulació per atorgar préstecs i la reducció del mínim indispensable per mantenir una reserva** real dels diners prestats ha provocat que siguin els bancs privats amb la seva actuació quotidiana els que defineixen la quantitat de diners que circula en la societat.

Amb l'arribada de la tecnologia i per facilitar l'intercanvi de béns no només dins de cada país, sinó a tot el món, la representació de valors o diners ha anat canviant, de manera que una quantitat es pot representar per un **taló bancari**, fer el pagament mitjançant una **targeta de crèdit o dèbit** o fins i tot de manera telemàtica, **per internet**, extraient simbòlicament una part dels diners estalviats en un banc i ingressant-ho en el compte d'una altra persona.

El més important, és recordar que els diners i els seus representacions (monedes, bitllets, talons, targetes de crèdit o dèbit) són **una referència simbòlica d'una riquesa (actual o futura)** o d'un valor que li atorguem per facilitar l'intercanvi de béns o serveis.

Font: Llibre "La clara i l'ús responsable dels diners" Capítol 1: La història dels diners i internet

